

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرکز تحصیلات تکمیلی

رساله

برای دریافت مدرک دکتری تخصصی (Ph.D)

در رشته زبان شناسی همگانی

گروه زبان شناسی و زبان های خارجی

**مقایسه کارکردهای زبانی و اجرایی دانش آموزان دارای هوش
مرزی با دانش آموزان عادی و بررسی اثر مداخله کلامی بر
روایت‌گری دانش آموزان دارای هوش مرزی در شهر تهران**

علی خدام

استاد راهنما: دکتر بلقیس روشن

استاد مشاور اول: دکتر احمد علی پور

استاد مشاور دوم: دکتر مسعود کریملو

شهریورماه ۱۳۹۲

Payame Noor University

Postgraduate Center

Thesis Submitted for the Award of Ph.D.

In General Linguistics

Department of Linguistics and Foreign Languages

**The Comparison of Linguistic and Executive
Functions of School-Aged Students with Borderline IQ
and Typical Students and the Study of the Effect of
Discourse-Based Intervention on Narration of
Students with Borderline IQ in Tehran**

Ali Khoddam

Supervisor: Belghis Rovshan (Ph.D)

Advisor1: Ahmad Alipour (Ph.D)

Advisor2: Masoud Karimlo (Ph.D)

September ,2013

مقایسه کارکردهای زبانی و اجرایی دانش‌آموزان
دارای هوش مرزی با دانش‌آموزان عادی و بررسی
اثر مداخله کلامی بر روایت‌گری دانش‌آموزان دارای
هوش مرزی در شهر تهران

گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر

اینجانب علی خدام دانشجوی ورودی ۱۳۸۷ رشته زبان‌شناسی همگانی گواهی می‌نمایم چنانچه در رساله خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمام مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

علی خدام

اینجانب علی خدام دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۷ مقطع دکتری تخصصی رشته زبان‌شناسی همگانی گواهی می‌نمایم چنانچه بر اساس مطالب رساله خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

علی خدام

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایش و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این رساله متعلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.

شهریور ۱۳۹۲

تقدیم و تشکر

این رساله را به همه کسانی تقدیم می‌کنم که مطالب‌شان به طور مستقیم و غیرمستقیم مورد استفاده قرار دادم.

از تمام اساتید ارجمندی که در تمام مراحل پژوهش با نظرات و راهنمایی‌هایشان مرا در انجام این مهم یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

از مسئولان، کارکنان و دانش‌آموزان مدارس ابتدایی شهید زارعی، هاتف، هاجر، امام حسین و شهید چمران در منطقه شش آموزش و پرورش تهران برای همکاری‌شان در این پژوهش، کمال سپاسگزاری را دارم.

از خواهران مهربانم که درحروف‌چینی مطالب مرا یاری کردند تشکر و قدردانی می‌کنم.

چکیده رساله

زمینه و هدف: دانش‌آموزان دارای هوش مرزی مجموعه‌ای از اختلالات زبانی را نشان می‌دهند. این پژوهش ویژگی‌های زبان‌شناختی روایت‌های تصویری خیالی و واقعی، کلام توضیحی، درک و بازگویی داستان، کارکردهای اجرایی و رابطه بین زبان و کارکردهای اجرایی را بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و دانش‌آموزان عادی شهر تهران مقایسه می‌کند. بعلاوه به بررسی اثر مداخله کلامی بر کم‌توانایی زبانی دانش‌آموزان دارای هوش مرزی می‌پردازد. روش بررسی: در این پژوهش از دو روش مقطعی و آزمایشی استفاده شد. در یک مطالعه مقایسه‌ای، ۳۰ دانش‌آموز دارای هوش مرزی و ۲۵ دانش‌آموز عادی مقایسه شدند. همچنین در یک بررسی مداخله‌ای، ۱۷ دانش‌آموز مرزی در مداخله کلامی شرکت کردند. یافته‌ها: دانش‌آموزان مرزی در داستان تصویری خیالی جملات ساده بیشتری ($p < 0/001$) نسبت به دانش‌آموزان عادی تولید کردند. دانش‌آموزان مرزی در تولید جملات مرکب در داستان تصویری خیالی ($p = 0/004$)، داستان تصویری واقعی ($p < 0/001$) و تولید جملات پیچیده در هر دو داستان ($p < 0/001$) ضعیف‌تر از دانش‌آموزان عادی بودند و ضمناً جملات غیردستوری بیشتری از دانش‌آموزان عادی در هر دو داستان ($p < 0/001$) تولید کردند. اطلاعات مرتبط دانش‌آموزان دارای هوش مرزی در هر دو داستان کمتر ($p < 0/001$)، ولی اطلاعات تکراری در داستان تصویری خیالی ($p = 0/016$) و داستان تصویری واقعی ($p = 0/046$)، و اطلاعات نامرتب در هر دو داستان ($p < 0/001$) بیشتر بود. انواع پیوندهای انسجامی این دانش‌آموزان در داستان تصویری خیالی ($p < 0/001$) و در داستان تصویری واقعی ($p = 0/009$) کمتر بود. دانش‌آموزان دارای هوش مرزی در بازگویی جملات داستان ($p < 0/001$) و درک داستان ($p < 0/001$) ضعیف‌تر عمل کردند. همچنین در پاسخ حذف ($p < 0/001$)، پاسخ صحیح ($p = 0/001$)، زمان واکنش ($p < 0/001$)، آزمون عملکرد پیوسته ضعیف‌تر از گروه عادی بودند. در آزمون استروپ، پاسخ نادرست ($p = 0/028$)، پاسخ حذف ($p < 0/001$)، پاسخ صحیح ($p < 0/001$)، زمان واکنش ($p < 0/001$) و زمان آزمون ($p < 0/001$) معنادار بود. خطاهای درج‌اماندگی ($p < 0/001$) در آزمون دسته‌بندی کارت ویسکانسین نیز معنی‌دار بود. همبستگی‌های زیادی بین زبان و کارکردهای اجرایی یافت شد. مداخله، جملات مرکب ($p = 0/038$)، انواع پیوندهای انسجامی ($p = 0/003$) و اطلاعات مرتبط ($p = 0/008$) را افزایش، و جملات غیردستوری ($p = 0/031$) را در روایت شخصی دانش‌آموزان مرزی (گروه مداخله) کاهش داد. نتیجه‌گیری: دانش‌آموزان دارای هوش مرزی آسیب زبانی زیادی در توصیف داستان‌های خیالی و واقعی نشان دادند. همچنین در درک داستان، بازگویی داستان و کارکردهای اجرایی ضعیف‌تر از دانش‌آموزان عادی عمل کردند. رابطه‌های متوسطی بین بخش‌های زبان و کارکردهای اجرایی وجود داشت. برنامه مداخله از نظر بالینی اثر معنی‌داری بر توانایی شرکت‌کنندگان برای تولید روایت شخصی داشت.

واژگان کلیدی: روایت، مداخله کلامی، کارکرد اجرایی، درک و بازگویی داستان، دانش‌آموز دارای هوش مرزی

فهرست مطالب

شماره صفحه

۱	عنوان
ث	تقدیم و تشکر
ج	چکیده
۱	فصل اول : طرح پژوهش
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- بیان مسئله
۵	۱-۳- ضرورت و اهمیت پژوهش
۷	۱-۴- اهداف پژوهش
۸	۱-۵- سوالات پژوهش
۹	۱-۶- فرضیه‌های پژوهش
۱۰	۱-۷- روش پژوهش
۱۰	۱-۸- مفاهیم بنیادی
۱۵	فصل دوم : مبانی نظری و پیشینه پژوهش
۱۶	۲-۱- مقدمه
۱۶	۲-۲- مبانی نظری
۱۶	۲-۲-۱- تعریف روایت
۱۷	۲-۲-۲- پیشینه علم روایت‌شناسی

۱۹	۳-۲-۲- روایت‌شناسی و مطالعات مربوط به ذهن
۲۱	۴-۲-۲- روایت‌شناسی و زبان‌شناسی شناختی
۲۷	۵-۲-۲- انواع کلام
۲۸	۱-۵-۲-۲- گفتگو
۲۹	۲-۵-۲-۲- نقل
۲۹	۳-۵-۲-۲- روایت شخصی
۳۰	۴-۵-۲-۲- روایت خیالی
۳۰	۵-۵-۲-۲- بازگویی داستان
۳۱	۶-۵-۲-۲- کلام توضیحی
۳۲	۶-۲-۲- کاربردهای بالینی کلام
۳۲	۷-۲-۲- ابعاد کلامی نمودار ارزیابی روایت
۳۶	۸-۲-۲- تحلیل روایت
۳۷	۱-۸-۲-۲- تحلیل‌های خرد روایت
۳۸	۲-۸-۲-۲- تحلیل‌های کلان روایت
۳۸	۱-۲-۸-۲-۲- تحلیل نقطه اوج
۳۹	۲-۲-۸-۲-۲- سطوح روایت
۴۰	۳-۲-۸-۲-۲- تحلیل دستور داستان
۴۲	۴-۲-۸-۲-۲- مدل شبکه علی
۴۵	۹-۲-۲- ارزیابی پویای روایت‌ها
۴۶	۱۰-۲-۲- رشد روایت
۴۸	۱۱-۲-۲- درک داستان

۴۹	۱۲-۲-۲- روایت در کودکان دارای اختلالات ارتباطی
۵۰	۱۳-۲-۲- مداخلات کلامی
۵۰	۱۴-۲-۲- زبان و کارکردهای اجرایی
۵۱	۱-۱۴-۲-۲- ارتباط زبان و خودتنظیمی
۵۲	۲-۱۴-۲-۲- نقش زبان در نظریه‌های معاصر کارکردهای اجرایی
۵۵	۱۵-۲-۲- روایت و سواد
۵۶	۱۶-۲-۲- کودکان دارای عملکرد عقلی مرزی
۵۸	۳-۲- پیشینه پژوهش
۵۸	۱-۳-۲- روایت‌ها
۶۵	۲-۳-۲- درک داستان
۶۶	۳-۳-۲- کارکردهای اجرایی و هوش
۶۹	۴-۳-۲- زبان و کارکردهای اجرایی
۷۴	۵-۳-۲- مداخلات کلامی
۷۷	۳-۲- جمع‌بندی فصل
۷۸	فصل سوم : روش پژوهش
۷۹	۱-۳- مقدمه
۷۹	۲-۳- پژوهش مقایسه‌ای
۷۹	۱-۲-۳- جامعه آماری
۷۹	۲-۲-۳- نمونه‌گیری
۷۹	۳-۲-۳- متغیرهای پژوهش
۷۹	۴-۲-۳- معیار انتخاب آزمودنی‌ها
۸۱	۵-۲-۳- مواد و ابزار آزمون

۸۱	۳-۲-۵-۱-آزمون استروپ
۸۲	۳-۲-۵-۲-آزمون عملکرد پیوسته
۸۳	۳-۲-۵-۳-آزمون دسته‌بندی کارت ویسکانسین
۸۵	۳-۲-۵-۴-ارزیابی روایت‌های تصویری خیالی و واقعی
۸۶	۳-۲-۵-۵-ارزیابی بازگویی داستان شنیداری
۸۶	۳-۲-۵-۶-ارزیابی کلام توضیحی
۸۶	۳-۲-۵-۷-ارزیابی درک داستان شنیداری
۸۷	۳-۲-۶-روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۷	۳-۲-۷-محدودیت‌های پژوهش
۸۷	۳-۳-پژوهش مداخله‌ای
۸۸	۳-۳-۱-جامعه آماری
۸۸	۳-۳-۲-نمونه‌گیری
۸۸	۳-۳-۳-متغیرهای پژوهش
۸۸	۳-۳-۴-معیار انتخاب آزمودنی‌ها
۸۸	۳-۳-۵-روش اجرا
۹۰	۳-۳-۶-برنامه مداخله
۹۱	۳-۳-۷-روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۹۱	۳-۳-۸-محدودیت‌های پژوهش
۹۱	۳-۴-ملاحظات اخلاقی
۹۳	فصل چهارم : یافته‌های تحقیق
۹۴	۴-۱-مقدمه
۹۴	۴-۲-یافته‌های مقایسه‌ای بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی

- ۹۵ ۲-۴-۱- مقایسه روایت‌های تصویری بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی
- ۹۵ ۲-۴-۱-۱- داستان تصویری خیالی (شنگول و منگول)
- ۹۹ ۲-۴-۱-۲- داستان تصویری واقعی (مطب دکتر)
- ۱۰۳ ۲-۴-۲- مقایسه درک، بازگویی داستان و کلام توضیحی بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی
- ۱۰۳ ۲-۴-۳- مقایسه کارکردهای اجرایی بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی
- ۱۰۶ ۲-۴-۴- بررسی رابطه بین زبان و کارکردهای اجرایی در دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی
- ۱۰۶ ۲-۴-۱- رابطه کارکردهای اجرایی و جملات روایت واقعی
- ۱۰۷ ۲-۴-۲- رابطه کارکردهای اجرایی و اطلاعات‌دهی روایت واقعی
- ۱۰۹ ۲-۴-۳- رابطه کارکردهای اجرایی و پیوندهای انسجامی روایت واقعی
- ۱۱۰ ۲-۴-۴- رابطه کارکردهای اجرایی و ناروانی‌های روایت واقعی
- ۱۱۱ ۲-۴-۵- رابطه کارکردهای اجرایی و درک و بازگویی داستان، کلام توضیحی و روایت شخصی
- ۱۱۲ ۳-۴- اثر مداخله کلامی بر روایت شخصی دانش‌آموزان دارای هوش مرزی
- ۱۱۶ **فصل پنجم : بحث و نتیجه‌گیری**
- ۱۱۷ ۱-۵- مقدمه
- ۱۱۷ ۲-۵- بحث و نتیجه‌گیری مقایسه‌ها بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی
- ۱۱۷ ۱-۲-۵- بحث و نتیجه‌گیری روایت‌های تصویری
- ۱۱۹ ۲-۲-۵- بحث و نتیجه‌گیری درک داستان، بازگویی داستان و کلام توضیحی
- ۱۲۱ ۲-۳-۵- بحث و نتیجه‌گیری کارکردهای اجرایی
- ۱۲۲ ۲-۴-۵- بحث و نتیجه‌گیری رابطه زبان و کارکردهای اجرایی
- ۱۲۵ ۳-۵- بحث و نتیجه‌گیری اثر مداخله کلامی بر روایت شخصی دانش‌آموزان دارای هوش مرزی
- ۱۲۸ ۴-۵- خلاصه یافته‌های پژوهش
- ۱۲۹ ۵-۵- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

۱۳۰	فهرست منابع
۱۳۸	پیوست‌ها
۱۳۹	ضمیمه ۱: نمونه تصاویر روایت تصویری خیالی و واقعی
۱۴۱	ضمیمه ۲: نمونه روایت تصویری خیالی "شنگول و منگول"
۱۴۲	ضمیمه ۳: نمونه روایت تصویری واقعی "در مطب دکتر"
۱۴۳	ضمیمه ۴: آزمون بازگویی داستان
۱۴۴	ضمیمه ۵: آزمون درک داستان شنیداری
۱۴۵	ضمیمه ۶: نمونه روایت شخصی
۱۴۶	ضمیمه ۷: بررسی نرمال بودن توزیع نمره متغیرها با آزمون کولموگروف-اسمیرنوف
۱۴۹	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۱۵۱	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱-۳: متغیرهای زبانی و جمعیت‌شناختی پژوهش مقایسه‌ای ۸۰
- جدول ۲-۳: متغیرهای کارکردهای اجرایی پژوهش مقایسه‌ای ۸۱
- جدول ۳-۳: متغیرهای پژوهش مداخله‌ای ۸۹
- جدول ۱-۴: توزیع افراد مورد مطالعه برحسب متغیرهای جمعیت‌شناختی به تفکیک گروه‌ها ۹۵
- جدول ۲-۴: مقایسه انواع جملات روایت تصویری خیالی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۹۶
- جدول ۳-۴: مقایسه انواع ناروانی‌ها در روایت تصویری خیالی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۹۷
- جدول ۴-۴: مقایسه انواع اطلاعات‌دهی در روایت تصویری خیالی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۹۷
- جدول ۵-۴: مقایسه انواع پیوندهای انسجامی در روایت تصویری خیالی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۹۸
- جدول ۶-۴: مقایسه انواع جملات روایت تصویری واقعی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۹۹
- جدول ۷-۴: مقایسه انواع ناروانی‌ها در روایت تصویری واقعی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۰
- جدول ۸-۴: مقایسه انواع اطلاعات‌دهی در روایت تصویری واقعی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۱
- جدول ۹-۴: مقایسه انواع پیوندهای انسجامی در روایت تصویری واقعی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۲
- جدول ۱۰-۴: مقایسه درک و بازگویی داستان، و کلام توضیحی در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۳
- جدول ۱۱-۴: مقایسه زیرمتغیرهای آزمون دسته‌بندی کارت ویسکانسین در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۴
- جدول ۱۲-۴: مقایسه زیرمتغیرهای آزمون استروپ در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۵
- جدول ۱۳-۴: مقایسه زیرمتغیرهای آزمون عملکرد پیوسته در دانش‌آموزان عادی و مرزی ۱۰۶
- جدول ۱۴-۴: همبستگی بین کارکردهای اجرایی و جملات روایت تصویری واقعی ۱۰۷
- جدول ۱۵-۴: همبستگی بین کارکردهای اجرایی و اطلاعات‌دهی روایت تصویری واقعی ۱۰۸
- جدول ۱۶-۴: همبستگی بین کارکردهای اجرایی و پیوندهای انسجامی روایت تصویری واقعی ۱۰۹
- جدول ۱۷-۴: همبستگی بین کارکردهای اجرایی و ناروانی‌های روایت تصویری واقعی ۱۱۰

- جدول ۴-۱۸: همبستگی بین کارکردهای اجرایی و درک و بازگویی داستان، کلام توضیحی ۱۱۱
- جدول ۴-۱۹: توزیع افراد مورد مطالعه بر حسب متغیرهای جمعیت‌شناختی به تفکیک گروه‌ها ۱۱۲
- جدول ۴-۲۰: مقایسه افراد مورد مطالعه پیش و پس از آزمون بر حسب جملات روایت‌های شخصی ۱۱۴
- جدول ۴-۲۱: مقایسه افراد مورد مطالعه پیش و پس از آزمون بر حسب پیوندهای انسجامی روایت‌های شخصی ۱۱۴
- جدول ۴-۲۲: مقایسه افراد مورد مطالعه پیش و پس از آزمون بر حسب اطلاعات‌دهی روایت‌های شخصی ۱۱۵

فصل اول

طرح پژوهش

دانش‌آموزان دارای هوش مرزی، بخشی از دانش‌آموزان حاضر در مدارس را تشکیل می‌دهند که دیرآموز یا کندآموز^۱ هستند. آنها یادگیری کندتری دارند و در یادگیری مطالب کندتر از متوسط کلاس هستند. آنها در تشخیص روابط پیچیده و درک مفاهیم انتزاعی ضعیف هستند و برای یادگیری مطالب درسی به تمرین‌های بیشتری نیاز دارند. دامنه معلومات عمومی آنها نسبت به همسالان محدودتر است و در خواندن و فهمیدن کتاب‌های درسی دچار اشکالند. آنها در انجام تکالیف درسی معمولاً دو تا سه سال از همسالان خود عقب‌تر هستند. این دانش‌آموزان خزانه واژگان محدودتری دارند و از دستور زبان ساده‌تری استفاده می‌کنند (نادری و سیف نراقی، ۱۳۷۰: ۴۰). با توجه به این شرایط، کم‌توانی‌های این دانش‌آموزان خصوصاً کم‌توانی زبانی، باید شناسایی و در برنامه‌ریزی آموزشی آنها مدنظر قرار گیرد.

این رساله به طور کلی در حوزه «زبان‌شناسی بالینی»^۲ قرار می‌گیرد و شامل بررسی حوزه‌های فرعی دیگری می‌شود. زبان‌شناسی بالینی کاربرد علوم زبانی برای مطالعه کم‌توانی زبانی در همه اشکال آن است. کم‌توانی زبانی علل بسیاری دارد که حدود نیمی از آنها پزشکی هستند و مابقی در مجموعه‌های آموزشی، اجتماعی و روان‌شناختی رخ می‌دهند. زبان‌شناسی بالینی بدون توجه به بافت اجتماعی که در آن تشخیص و مداخله خصوصاً بر سیستم آسیب‌دیده فرد تاکید دارد، ایجاد شد. زبان‌شناسی بالینی، کاربرد زبان‌شناسی برای حل مشکلات در حوزه‌هایی مانند گفتاردرمانی و آموزش زبان است (کریستال^۳، ۱۹۸۶: ۸۶). بیشتر تخمین‌ها نشان می‌دهند که ۲ تا ۳ درصد جمعیت شدیداً کم‌توانی زبانی دارند اما با اضافه شدن نشانه‌های کمتر قابل توجه، و مشکلات خواندن و نوشتن که گفتار و گوش دادن را تحت تاثیر قرار می‌دهند، تخمین چند برابر می‌شود. زبان‌شناسی بالینی نقش‌های مختلفی مانند توضیح، توصیف، تشخیص، ارزیابی و مداخله را به عهده دارد و یافته‌های آن به رشد علوم شناختی^۴ و عصب‌شناختی^۵ کمک می‌کند (کریستال، ۲۰۰۱: ۶۸۰). این حوزه میان‌رشته‌ای با زبان‌شناسی کاربردی و نظری، درمان گفتار و زبان، روان‌شناسی و آموزش مرتبط است (پاول^۶ و بال^۷، ۲۰۰۹: ۱).

1. slow learner
3. D. Crystal
4. neuroscience
7. M. J. Ball

2. clinical linguistics
4. cognitive sciences
6. T. W. Pawel

حوزه‌های فرعی مورد بررسی در این پژوهش شامل تحلیل کلام^۱، زبان‌آموزی، زبان‌شناسی شناختی و روان‌شناسی زبان می‌شوند. بررسی ساختار روایت‌ها^۲ تحت عنوان تحلیل کلام، و مداخله کلامی^۳ تحت عنوان زبان‌آموزی قرار می‌گیرد. بررسی کارکردهای اجرایی^۴ و رابطه آن با زبان در زبان‌شناسی شناختی^۵، و بررسی ناروانی‌ها^۶ و درک داستان^۷ در روان‌شناسی زبان^۸ انجام می‌شود. با توجه به اینکه تحقیقی برای شناسایی ویژگی‌های کلامی و روایی^۹، و کارکردهای اجرایی دانش‌آموزان دارای هوشبهر (هوش) مرزی^{۱۰} صورت نگرفته و دانش پایه‌ای محدودی درباره آنها وجود دارد ضرورت انجام این پژوهش احساس می‌شود.

۱-۲- بیان مسئله

روایت یکی از جنبه‌های زبانی- شناختی انسان است که اهمیت بسیاری دارد. نقش روایت در اکتساب سواد^{۱۱}، و در تحصیل و علائق روزانه کودکان بعضی از این موارد است. کودکان زبان‌روایی را برای خلق داستان‌ها و توصیف رخدادها و وقایع زندگی بکار می‌برند. درک و تولید روایت‌ها به چندین مهارت نیاز دارد. کودکان باید به دانش واجی، تکواژی، نحوی، معنایی و کاربردشناختی زبان برای رسیدن به یک روایت کامل دست یابند. آنها تا پایان سال‌های دبستان می‌توانند داستان‌های غنی و مفصل را تولید کنند. بسیاری از تحقیقات درباره انواع داستان‌های کودکان مبین این نکته است که کودکان در سنین پایین و حتی قبل از دو سالگی درک کاملاً شکل‌یافته‌ای درباره آنچه طبیعتاً در داستان‌ها اتفاق می‌افتد و آنچه از ساختار و محتوای آنها انتظار می‌رود، دارند (تولان^{۱۲}، ۱۳۸۶: ۳۵۳). متأسفانه بررسی‌های کمی درباره روایت در کودکان ایرانی صورت گرفته و در این پژوهش سعی می‌شود تا بررسی نسبتاً جامعی درباره ساختار زبانی روایت‌ها انجام شود. از طرف دیگر، روایت ابزاری معتبر برای ارزیابی و درمان اختلالات ارتباطی^{۱۳} محسوب می‌شود.

-
1. discourse analysis	2. narratives
3. discourses-based intervention	4. executive function
5. cognitive linguistics	6. nonfluencies
7. story comprehension	8. psycholinguistics
9. narrative features	10. Borderline IQ
11. literacy	12. M. Toolan
13. communication disorders	

در پژوهش حاضر، روایت به عنوان ابزاری برای ارزیابی زبان و مداخله کلامی در دانش‌آموزان دارای هوش مرزی بکار می‌رود. راهبردهای مختلفی برای کمک به داستان‌گویی کودکان وجود دارد: ساختاردهی داستان‌ها با مشخص کردن آغاز، تنه و پایانه داستان‌ها، تعیین جو اصلی داستان، خلاصه کردن مهم‌ترین بخش‌های داستان با کاربرد کلمات، جملات و عبارات‌های کلیدی اهمیت دارد. خواندن داستان‌های مختلف، سرخ دادن برای شخصیت‌ها و زمینه داستان برای کمک به یادآوری و درک داستان لازم است. کاربرد داستان‌گویی برای یادگیری موضوعات درسی، توجه دادن به جزئیات داستان و کاربرد زبان اصطلاحی به افزایش پیچیدگی داستان کمک می‌کند. در ضمن دانش‌آموزان برای داستان‌سازی با کاربرد همه عناصر، و تفکر درباره توالی دادن ایده‌ها در ترتیب منطقی تشویق می‌شوند. پژوهش‌های مداخله‌ای از نظر بالینی اهمیت زیادی دارند به همین علت در پژوهش حاضر اثر مداخله کلامی بر روایت شخصی دانش‌آموزان دارای هوش مرزی بررسی می‌شود.

«کارکردهای اجرایی» شامل تعدادی از مهارت‌های مرتبط و لازم برای فعالیت هدف‌محور، مستقل و مقصودمند می‌گردد و از قسمت‌های مختلفی تشکیل و با آزمون‌های متنوعی ارزیابی می‌شود. «آزمون استروپ»^۱ برای ارزیابی توانایی بازداری^۲ پاسخ، توجه انتخابی^۳، تغییرپذیری و انعطاف‌پذیری شناختی^۴ بکار می‌رود. «آزمون عملکرد پیوسته»^۵ به منظور سنجش نگهداری توجه، مراقبت، گوش‌به‌زنگ بودن و توجه متمرکز^۶ استفاده می‌شود. «آزمون دسته‌بندی کارت ویسکانسین»^۷ برای مطالعه رفتار انتزاعی و تغییر مجموعه ساخته شده است. عملکرد ضعیف در این آزمون می‌تواند ناشی از نقایص مختلف ذهنی باشد. در پژوهش حاضر از این آزمون‌ها برای تعیین وجود اختلال در کارکردهای اجرایی در دانش‌آموزان دارای هوش مرزی استفاده می‌شود.

رساله از دو بخش تشکیل می‌شود: در بخش اول، ویژگی‌های زبان‌شناختی روایت‌های تصویری این خیالی^۸ و واقعی^۹، کلام توضیحی^{۱۰}، بازگویی داستان^{۱۱}، درک داستان، کارکردهای اجرایی و رابطه زبان با کارکردهای اجرایی بین دانش‌آموزان دارای هوش مرزی و عادی مقایسه، و در بخش دوم اثر یک مداخله کلامی بر روایت شخصی^{۱۲} دانش‌آموزان دارای هوش مرزی بررسی می‌شود.

1. Stroop Test

3. selective attention

5. Continuous Performance Test

7. Wisconsin Card Sorting Test

9. factual picture-elicited narrative

10. narrative retelling

2. inhibition

4. cognitive flexibility

6. focused attention

8. fictional picture-elicited narrative

10. expository discourse

12. personal narrative